

ju.remissvar@regeringskansliet.se

kopia Ju.L6@regeringskansliet.se.

Stärkt insyn i politiska processer (SOU 2025:52)

diarienummer Ju2025/01117

Sydsvenska Handelskammaren har tagit del av rubricerad utredning och vill lämna följande synpunkter. Våra synpunkter berör avsnitten om så kallat lobbyregister. Handelskammaren har inget att tillägga angående avsnitten kring partiernas finansiering eller utländska bidrag till partier.

I Sverige och Europa pågår för närvarande ett viktigt arbete med regelförenkling. Rapportskyldighet och andra former av administrativ eller ekonomisk tröghet hotar allvarligt kvaliteten och konkurrenskraften i näringslivet och svensk samhällsekonomi.

Förslagen om registrering av politiska kontakter, som det är fråga om här, kan inte påvisa några fördelar i termer av förbättrad besluts kvalitet. Däremot är de djupt problematiska och dåligt genomtänkta.

Ett bättre sätt att bidra till gedigna demokratiska processer och ökad kvalitet i besluten är att arbeta med en bättre beredningsprocess inklusive mer resurser och högre krav på statliga utredningar och andra underlag.

Problemet som skall lösas svårt att identifiera

Utredningen adresserar problem som saknar belägg, nämligen uppfattningen att svenska demokratiska processer skulle sakna förtroende hos allmänheten och att politiker inte klarar att värdera den information de får och underförstått är utsatta för någon form av manipulation när de möter väljarnas fria organisationer och näringsammanslutningar (eller företag).

Svenska folkets relation till svensk politik har följts under lång tid i form av stora undersökningar.

Sedan år 2000 uttrycker omkring 80% av väljarna att de är nöjda med svensk demokrati. Riksdag och regering hör till de institutioner som har högst förtroende i det svenska samhället (Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1999–2024). Partier och enskilda politiker har självklart lägre stöd eftersom förtroende per se också påverkas av åsiktsinriktning.

Det är värt att påminna om Sveriges unikt goda medborgainsyn i form av offentlighetsprincipen. Det är mycket svårt vad ytterlige registrering av kontakter bidrar med när varje medborgare idag ex post kan begära ut exempelvis hela mail-korrespondensen kring bokning av sådana möten.

Det är ofta företrädare för förslag som inte får genomslag som gärna har en dålig process som förklaringsmodell för bristen på framgång. Krav på olika former av kontroll kommer ofta från sådana erfarenheter. Men det är inte samma sak som att processer saknar insyn eller är bristfälliga.

Antal möten kommer att bli KPI för påverkansproffs

De förslag som lämnas av utredningen riskerar att bygga barriärer mellan väljarnas organisationer och politiken. Resursstarka organisationer kommer kunna hantera detta, medan exempelvis små företag får en oproportionerlig börda.

Små företag kommer dra sig för att ta kontakt med politiker eftersom de kommer sakna kunskap eller känna osäkerhet om hur processen med registrering går till. Eftersom fel är förknippat med vite förväntar vi oss att kontaktytan med företag kommer minska ganska omedelbart.

Erfarenheten från Irland är bland annat att de tjänstemän med vilka kontakter skall registreras snabbt fick ökad besöksmängd eftersom organisationer som arbetar med lobby insåg att de kan använda besöksdokumentationen som KPI (mätare på framgång). Detta leder till att mängden möten ökar. Samma utveckling kan förväntas här. Det blir helt enkelt viktigt för organisationer att konkurrera med antal besök. Detta leder till en professionalisering av kontaktytan i den bemärkelsen att ombud för organisationer och företag tar över en större del av kontaktytan. Direkt-kontakten minskar.

Gränsdragning av olika sorters kontakt i princip omöjliga

Det finns en rad gränsdragningsfrågor som i princip är omöjliga att reda ut. Utredningen skriver

”En juridisk person eller enskild näringsidkare som bedriver påverkanskommunikation ska vara skyldig att lämna uppgifter. Enskild näringsidkare som har annat än omvärldsrelationer och kommunikation som huvudsaklig verksamhet ska undantas från uppgiftsskyldigheten.”

Men samma näringsidkare skall likväl ibland registrera sig om man har en kontakt som kan anses ha haft som avsikt att påverka.

”Den som bedriver påverkanskommunikation som ombud för annan eller genom att ge råd eller stöd till annan ska inte vara uppgiftsskyldig om klienten är undantagen från uppgiftsskyldighet. För att den som ger råd och stöd till en klient ska vara uppgiftsskyldig ska krävas att klienten

bedriver eller har för avsikt att bedriva påverkanskommunikation genom att själv eller genomombud ha kontakt med en politisk beslutsfattare eller medarbetare till en politisk beslutsfattare. Både konsulten och klienten är då uppgiftsskyldiga.”

Vem som avgör avsikten är en begränsad administrativ organisation på en handfull personer som skall kunna initiera process om vitesföreläggande.

Vidare undantas viss typ av påverkan: *”Från uppgiftsskyldighet ska undantas påverkanskommunikation som avser kontakter inom ramen för sedvanligt utträttande av ärende hos myndighet.”*

Det är i princip omöjligt för flertalet företag och organisationer att avgöra vad som är sådan påverkan och vad som är registreringspliktigt.

Undantag leder till ytterligare koncentration av kontaktytan

Däremot utpekas en grupp som undantagna och man får utgå från att en stor mängd av dagens påverkansarbete som utredningen vill registrera därför kommer utföras av advokatbyråer, som blir en betydande flaskhals i svensk beredningsprocess.

”Uppgiftsskyldigheten ska inte gälla i den utsträckning uppgiftslämnandet skulle strida mot den i lag reglerade tystnadsplikten för advokater.” Ett enkelt kommersiellt NDA-avtal med en advokat går således runt reglerna.

Konsekvensanalysens slutsats att små organisationer inte drabbas kan inte sägas vara annat än naiv.

”De finns en risk att små företag kommer att uppfatta skyldigheten att lämna uppgifter som något mer betungande än stora företag. Däremot bedömer vi inte att förslagen kommer att påverka små företagsarbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företags. Vi anser inte heller att den förslagna konsekvenser av förslagen SOU 2025:52662regleringen kan få effekter av betydelse för företagsarbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt”

Inom litteraturen kring konkurrens är det väl beskrivet att större organisationers förmåga att hantera regelkrångel ofta används som konkurrensmedel mot nya och mindre aktörer. Detta kommer givetvis att kunna bli fallet även här. Skälet är att kostnaden och kompetenskravet blir oproportionerligt för mindre aktörer.

Detta har även en annan dimension som har stor praktisk betydelse. Eftersom flertalet myndigheter och organisationer som arbetar med samhällsfrågor finns i Stockholm riskerar det bli en crowding out av kontakter med organisationer, företag och medborgare utanför Stockholm.

Handelskammaren noterar även att det idag är vanligt att myndigheter ges direkta påverkansuppdrag av politisk karaktär. Dessa kommer att undantas, vilket bör diskuteras om utredningen trots allt vinner gehör. Inte minst som många statliga verk och myndigheter numera handlar upp PR tjänster.

Handelskammaren utgår från att svenska handelskammare genom den status som ges av lagstiftningen (Lag 1990:515 om auktorisation av handelskamrar) undantas från regler om registrering,

Malmö den 26 september 2025

SYDSVENSKA INDUSTRI- OCH HANDELSKAMMAREN

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Per Tryding', with a stylized, cursive script.

Per Tryding, vice VD